Nr. 8 (42) Vilnius 1939 m. vasario 23 d. II metai

ŪKININKAS

::: SAVAITINIS „AIDO“ PRIEDAS ŪKININKAMS :::

Artinasi metiniai kooperatyvų susirinkimai

Apie kooperatyvų reikšmę ir naudingumą ūkininkams jau daug kalbėta, daug rašyta, daug aiškinta, kad, rodos, nėra kas daugiau apie juos ir sakyti. Bet taip tik rodos. Žvilgterėjus į mūsų krašto kooperaciją pastebėsime, kad dar daug jai ko trūksta. O svarbiausia— tai trūksta platesnio kooperatinio ūkininkų susipratimo. Įvairių kooperatyvų mūsų krašte yra jau nemaža, bet pasiklauskime, kiek juose yra narių. Gal nėra nė vieno kooperatyvo (krautuvės), kuriame narių skaičius prašoktų 200, nors toje apylinkėje ūkininkų yra ne keli šimtai, bet keli tūkstančiai. Išimtį sudaro tik kooperatinės pieninės, kurios, priimdamos perdirbti pieną tik iš narių, stačiai priverčia ūkininką būti jos nariu. Nebūsi nariu, negalėsi ir pieno pieninėn nešti. Todėl narių pieninėse yra kelis kartus daugiau, nei vartotojų bendrovėse. Pieninė iš karto ūkininkui moka už pieną pinigus, trumpai tariant, pieninė duoda ūkininkui pinigų, o vartotojų bendrovė — krautuvė tik geresnę ir teisinga kaina prekę. Bet to ūkininkas lengvai nepastebi ir lyg nejaučia apčiuopiamos iš kooperatyvo naudos. Pieninė yra apylinkėje viena, ne kur gi dėsies į ją neįsirašęs, o krautuvių ir be kooperatyvo yra daug. Dėl to ūkininkai ir neskuba į kooperatyvą rašytis, girdi, aš ir be jo galiu apseiti. Tačiau, kuris giliau kiek pagalvoja, nesunkiai gali suprasti, kad vis dėlto privati krautuvė ir kooperatyvas, tai ne tas pats, kooperatyvas, tai visų žmonių organizacija, kuri kovoja prieš žmonių išnaudojimą ir už geresnę jų buitį. Turint tai galvoje, reikia dėti visos pastangos, kad į kooperatinę organizaciją susiburtų ko daugiausia žmonių, kad kooperatyvai turėtų ko daugiausia narių. Tada ir kooperatyvas bus stiprus ir jo nariai—ūkininkai galės petys į petį surėmę iškovoti lengvesnes gyvenimo sąlygas.

Artinasi pavasaris. Kovo, balandžio, gegužės ir birželio mėnesiais paprastai esti daromi metiniai kooperatyvų narių susirinkimai. Tuose susirinkimuose, be veikimo apyskaitų ir kitų aptariamų reikalų, esti renkamos kooperatyvų globos tarybos ir valdybos. Mums lietuviams ūkininkams svarbu, kad tiems kooperatyvams vadovautų ne svetimi, bet savi žmonės, kad į tarybas ir valdybas įeitų dori, sąžiningi, savi lietuviai ūkininkai, kurie geriau mokės savus žmones ir jų reikalus suprasti ir taupiau bei tvarkingiau sugebės kooperatyvo reikalus tvarkyti.

— Taip, taip, gerai pasakyta! Mes patys turime tvarkytis! — pasakys ne vienas skaitytojas. Bet pasakykite, mielieji ūkininkai, ar jūs patys prisidedate prie to, kad patys tvarkytumėtės? Ar jūs stengiatės, kad jūsų reikalams tarnaujančios kooperatinės bendrovės būtų jūsų pačių ir vadovaujamos ir vedamos? Oi, ne! Jūs daugiausia numojate ranka, palikdami kooperatinę bendrovę valdyti svetimiesiems, saujelei šlėktų-dvarponėlių, kurie jums diktuoja, kas jiems patinka, su jumis kalba, kaip jie nori ir jūsų atsiklausia tik tada, kai reikia nedatekliai ir nuostoliai sumokėti, šiaip jūs jiems nereikalingi. Dargi jie pyksta, kai jūs ko nors paklausiate ar paaiškinti paprašote. Pyksta ir net apskundžia valdžiai, kai jūs norite patys kooperatyvo reikalus tvarkyti. Ko jie pyksta? O gi pyksta todėl, kad jums esant kooperatyvo taryboje ar valdyboje bus jau sunkiau „gaspadoriauti“ ir sau už menkniekius dienpinigius imti. O gal jūs netikite, kad kooperatyvuose ne savi valdo? Jei taip, tai pasidairykite po mūsų krašto miestelius ir įsitikinkite: daugumoje miestelių kooperatyvų sėdi ne savi žmonės. Visa apylinkė lietuvių ūkininkų gyvenama, lietuviai sudaro kooperatyvo narių daugumą, o vistiek valdo šlėkta, osadnykas ar kuris kitas ponelis. Ar jūs kada nors savęs paklausėte, kodėl taip yra? Ar jūs pagalvojote kada nors, kad jūsų sudėtais skatikais šeimininkauja svetimi, dažnai nežinia, iš kur atsibastę, žmonės. Ir šeimininkauja blogai. Jų vedami kooperatyvai net ir geruose prekybos punktuose vos gyvi laikosi, kai tuo tarpu šalia jų — kaime, taigi blogesnėse sąlygose, pačių ūkininkų vedamas ir tvarkomas kooperatyvas gražiai veikia ir auga. Šitokių pavyzdžių mūsų krašte gali rasti kiek nori. Patys ūkininkai tai jau gerai žino ir mato. Bet kodėl jie tyli, kodėl būdami dauguma nepaima kooperatyvo į savo rankas? Gal bijo?

Ne, ne bijo, o tik kitiems nusileidžia, gal kiek nedrįsta, o už vis daugiau apsileidžia. Girdi, tegul kiti tai padaro, tai tada gal ir aš prisidėsiu. O tie „kiti“ vėl tą patį sako: tegul kiti padaro. Čia ir glūdi mūsų ūkininkų tragedija, kad ne pats imasi darbo, bet atidelioja kitiems, laukia kažkokios biblinės manos iš dangaus, kuri niekad neiškris ir išalkusių ūkininkų nepapenės. Šituo mūsų ūkininkų nerangumu, atideliojimu, laukimu, kad kas kitas tą ar kitą padarytų, pasinaudoja tiktai „kiti“, bet pasinaudoja taip, kad mūsiškiam nieko netenka.

Šitaip toliau būti negali! Mūsų ūkininkai patys turi čiupti gyvenimą už ragų ir taip jais pasukti, kad tie ragai jų nebadytų, bet atliktų jiems naudingą darbą. Pagaliau nors kartą reikia suprasti ir įsikalti, kad savo žemėje tik mes esame šeimininkai, kad mūsų ūkininkų įkurtose organizacijose patys ūkininkai turi ir vadovauti.

Artinasi kooperatyvų metiniai susirinkimai ir vadovybių rinkimai. Pasirenkime jiems iš anksto. Kur mūsiškių maža, ten reikia jau dabar įstoti ko daugiausia, kad per rinkimus būtų galima sudaryti daugumą ir pravesti savus žmones Daugumoje mūsų miestelių kooperatyvų (pieninių, krautuvių, Stefčiko kasų) nariais yra lietuviai ūkininkai, o valdo tik saujelė svetimųjų. Kodėl taip yra? O gi todėl, kad lietuviai, kaip sakoma, nesusigieda, nesusitaria ir nepadaro bendro fronto. Taigi, jau laikas tas bendras frontas ūkininkams sudaryti ir per metinius susirinkimus padaryti pagaliau kooperatinėse bendrovėse tokią tvarką, kokia patinka ūkininkams, o ne valsčiaus ponams ir šlėktelėms.

Taigi, su šūkiu: **mes lietuviai ūkininkai norime ir turime būti savo reikalų šeimininkai ir tvarkytojai** einame į kooperatyvus ir paimame juos į savo rankas! *M. K.*

Ūkiškos naujienos

LIETUVOS VALSTYBĖJE

Kiek Lietuvoje yra kooperatinių bendrovių

Šių metų sausio 1 d. pagal rejestrą visoje Lietuvoje veikė iš viso 1.287 kooperatinės bendrovės. Jų tarpe buvo daugiausia: smulkaus kredito draugijų ir valsčiaus kasų — 346, žemės ūkio kooperatyvų — 178, pieno perdirbimo bendrovių—220, galvijų kontrolės ratelių—223, žemės ūkio mašinų ratelių — 137, vartotojų bendrovių— 53, taupomų-

jų kasų—52, žemės ūkio draugijų — 20 ir įvairių kitų po mažiau.

Be to, dar veikia 6 kooperatinės bendrovių sąjungos.

Per 1938 m. įsisteigė 52 naujos įvairių rūšių kooperatinės bendrovės, o susilikvidavo ir nustojo veikusios tik 4 bendrovės. Todėl bendrovių skaičius per tuos metus padidėjo net 48.

Skatinami ūkininkai užsirašyti kooperatyvų nariais

Lietuvos kooperacija, kad ir labai gražiai yra išsivysčiusi, tačiau narių gausumu labai nepasižymi. Todėl šiemet nusistatyta ko daugiausia pritraukti į kooperatyvus naujų narių.

Prekybos kooperatyvuose šiemet bus registruojami įpirkimai ir nenarių. Vėliau kiekvienam nenariui, turinčiam kooperatyve didesnius įpirkimus, bus pranešama, kad jis kviečiamas užsirašyti kooperatyvo nariu, o jo įnašas bus įmokamas iš susidariusio kooperatyve pelno premijos pavidalu. Tada, jeigu nenarys pareikš norą įsirašyti į kooperatyvo narius ir įsirašys, tai jo įnašai papildomi bus iš praėjusių metų pelno nuo įpirkimo, o jeigu per 6 mėn. neįsirašys nariu, tai tada jam anksčiau pasiūlyta premija pereis į kooperatyvo fondus.

Naujos ūkinės organizacijos

Atitinkamose įstaigose projektuojama sudaryti kelios naujos centrinės ūkio organizacijos. Tuo reikalu jau buvo keletas konkrečių pasitarimų. Pirmiausia Žemės Ūkio Departamente būvo tartasi dėl centrinės sėklų reikalams organizacijos. Dabar prie Žemės Ūkio Rūmų veikia draugija „Sėklininkas“, kuri per keletą metų gerokai išplėtė sėklų auginimą visame krašte. Jos pastangomis kai kurių sėklų dabar jau tiek užauginama, kad iš užsienio visai nereikia atsivežti. Tačiau darbui išplėsti ir jį toliau sėkmingai varyti šitai draugijai trūksta kai kūrių techninių priemonių ir kapitalų. Iš antros pusės sėklų auginimu užsiima ir Lietūkis. Dėl to ir yra kilusi mintis įkurti vieną centrinę sėklų auginimo draugiją, tvirtą kapitalais ir techninėmis priemonėmis, kad ši sritis galėtų sėkmingai vystytis. Taipgi norima perorganizuoti „Sodybos“ draugiją. Ši draugija yra smulkiųjų ūkio šakų ir specialių kultūrų draugijų sąjunga. Taigi ši organizacija yra sudaryta smulkiųjų ūkio šakų reikalams. Tačiau kai kuriais šių šakų reikalais užsiima ir kitos organizacijos, pav., Pienocentras. Taigi ir šiuo atveju norima sudaryti viena stipri organizacija, kuri suburtų smulkiųjų ūkio šakų prekybą, pramonę, eksportą ir importą. Be to, norima įkurti specialį linų apdirbimo, prekybos bei eksporto draugija. Šių draugijų steigimas bei perorganizavimas bus įvykdytas šiemet.

Melioracijos darbai 1938 m.

Praėjusiais metais melioracijos darbams Žemės Ūkio Ministerija išleido 3 milijonus 164 tūkstančių litų. Už tą sumą buvo atlikti trijų rūšių darbai: 1) laukų drenavimas, 2) anksčiau įvykdytų nusausinimo darbų remontas, 3) šlapių plotų sausinimas atvirais grioviais ir 4) tyrinėjimo darbai naujiems nusausinimo projektams sudaryti. Nudrenuota (vamzdžiais nusausinta) 1.187 ha laukų už 451.000 litų. 1 ha nudrenavimas kaštavo 380 litų. Darbininkams už drenavimą sumokėta 255 000 litų ir medžiagai (vamzdžiams) 199.000 litų. Atremontuota buvo 799 kilometrai anksčiau iškastų griovių arba sureguliuotų upių. Remonto darbams atlikti išleista 280.150 litų. Šlapių plotų sausinimui praėjusiais metais buvo iškasta 1.419 kilometrų griovių ir sutvarkyta upių bei upelių, išmetant 2.594.000 kūbinių metrų žemės. Šie nusausinimo darbai palietė 28.058 ha žemės, kuri priklauso 12.488 ūkiams. Greta tų darbų dar buvo atliekami tyrinėjimai naujiems projektams sudaryti. Buvo išmatuota 1 958 kilometrai naujai kastinų griovių ir tvarkytinų upių ir upelių. Be to, buvo permatuota 478 kilometrai anksčiau iškastų griovių, kurie reikia remontuoti. Šiems darbams praėjusiais metais išleista 12.000 litų. Naujiems drenažo projektams sudaryti buvo padaryti tyrinėjimai ir matavimai 2.327 ha plote. Visi šie darbai, kurie praėjusiais metais buvo suprojektuoti, bus vykdomi šiemet vasarą.

Keičiasi Lietuvos gamtos veidas

Nuo Didžiojo karo laikų, įsikūrus nepriklausomai Lietuvai, Lietuvos gamtos veidas taip žymiai pasikeitė, kad vietomis jis sunku net ir pažinti. Įvykdžius didelius melioracijos darbus, kaimų skirstymą į vienkiemius, kai kur iškirtus miškus, išdalinus dvarus, visai kitaip atrodo kai kurios krašto vietos. Vietoje didelių neapgyventų ir nenaudojamų plotų atsirado šimtai naujakurių, vietoje nepereinamų raistų ir balų atsirado lygios, gražios pievos, ganyklos, laukai. Tuose plotuose anksčiau gyveno šimtai laukinių žąsų, trimitavo gervės, o šiandien ten ganosi karvės, auga javai, o buvusių laukinių paukščių ir kitų gyvių nei pėdsako nebeliko. Gražūs, žavingi ežerai neteko savo pirmykščio grožio, nes iš jų nuleista daug vandens. Ežerų pakraščiai išdžiūvo, o kartu pranyko iš ten ūdros, audinės ir kiti gyviai. Pasikeitė ne tik gyvūnija, bet ir augmenija. Išnyko ne tik bebrai, bet ir miegpelės, skrajojanti voveris. Daug kur pakeitus upelių vagas, pasikeitė jų žuvingumas. Jau vis rečiau užtinkami po juodalksnių šaknimis vėžiai, vėgėlės, upėtakiai ir kitos žuvys. Dėl to labai susirūpino Lietuvos gamtininkai. Jie daro žygius, kad kai kuriose vietose būtų palikti nepaliesti pelkynai, ežerai ir raistai. Ten galėtų likti dar neišnykusi krašto augmenija ir gyvūnija. Be to, ten būtų galima užveisti, atgaivinti jau išnykę augalai ir gyvuliai. Tai būtų vadinamieji gamtos rezervatai, kuriuose, kaip darže, augtų ir daugintųsi mūsų krašto gyvi sutvėrimai. Toki rezervatai yra Latvijoje, Vokietijoje ir kitur. Panašiai buvo pradėję nykti retesni miško žvėrys: briedžiai, elniai, danieliai ir stirnos. Įvedus rezervatus ir tinkamai juos apsaugojus, žvėrių skaičius taip greit padidėjo, kad jau net reikia kasmet jų tam tikras skaičius nušauti, ypač vilkų ir šernų.

Gyvulių ir mėsos eksportas 1938 m.

Gyvulių ir mėsos eksportas sudaro labai žymų įplaukų šaltinį. Kadaise buvo daug eksportuojama arklių. 1924 m. eksportuota 23 tūkstančiai arklių, o 1927 m. net 27.000 arklių. Po to ilgą laiką arklių eksportas nebuvo didesnis kaip 20 tūkstančių štukų per metus. Po 1936 m. arklių eksportas pradėjo mažėti. Tais metais eksportuota jų 15 tūkstančių, 1937 m. — 13.000 ir 1938 m. — 11.864. Už vieną eksportuotą arklį vidutiniškai gauta 484 litai. Tačiau arklių eksportas ne labai pelningas. Būtų daug pelningiau auginti kariuomenei tinkamus arklius, už kuriuos mokama dvigubai daugiau. Tačiau jų dar nedaug išauginama. Taipgi ir galvijų eksporto negalima išplėsti, nes nėra jiems rinkų. Pernai įvairių raguočių eksportuota apie 4 000 štukų už 1.738.000 litų. Daugiausiai eksportuojama kiaulių ir kiaulienos. Jų eksportas galima bus ir ateityje plėsti, nes rinkų jiems niekuomet nepritruks, o jų išauginimas, ypač esant pigiems javams, nebrangiai kaštuoja. 1927 m. buvo išvežta bekono tiktai 56.000 kg, o jau 1932—25.000.000 kilogramų. Bet įvedus Anglijoje suvaržymus (Anglija yra beveik vienintelė bekono pirkėja), bekono eksportas reikėjo sumažinti maždaug iki 10 milijonų kg. Nuo 1936 m. kasmet bekono išvežama apie 10 mil. kg už 25 milijonus litų. Be bekono išvežama dar šviežia mėsa, taukai, kumpiai, dešros ir konservai. Šių produktų 1938 m. išvežta 7.000.000 kg už 10 milijonų litų. Gyvos kiaulės irgi eksportuojamos, ypač į Vokietiją ir Sovietus. Šis eksportas nuolat auga. 1936 m. eksportuota 117.000 štukų už 11.720.000 litų, 1937 m. — 138 000 štukų už 16.335 000 lt ir 1938 m.—153.000 štukų už 21.257.000 lt. Šiuo metu Lietuva eksportuoja gyvų kiaulių apie 2 kartus mažiau negu Jugoslavija ir Lenkija, kiek daugiau už Rumuniją ir tiek pat kaip Danija. Bekono už Lietuvą eksportuoja 17 kartų daugiau Danija, apie 3 kartus daugiau Olandija, apie 2 kartus Airija ir Lenkija ir tiek pat Švedija.

Pievų ir ganyklų gerinimas

Per šių metų sausio 27 d. apskričių agronomų suvažiavimą Žemės Ūkio Rūmuose buvo aptartos Lietuvos žemės ūkio kultūros kėlimo gairės. Ž. Ū. Rūmų direktorius St. Jakubauskas paaiškino, kad šiemet ypatingai daug dėmesio bus atkreipta į pievų ir ganyklų pagerinimą.

Šiemet nusistatyta sukultūrinti apie 9.000 ha pelkynų ir apie 1.500 ha ganyklų. Ūkininkams, kurie sausins pievas atvirais grioviais, bus duodamos pašalpos, kaip ir kitais metais. Bus steigiami pievinių įrankių punktai, iš

kurių ūkininkai galės tuos įrankius pigiomis sąlygomis pasiskolinti. Pievoms arti bus naudojami traktoriai, kurių skaičius bus padidintas iki 21. Praėjusiais metais 1 ha pievos suarimas ir lėkštinėmis akėčiomis supiaustymas traktoriu atsėjo apie 75 litai, o iš ūkininkų buvo imama tik 33 litai.

Kiek buvo eksportuota kiaušinių ir kiek už juos gauta pinigų

Per paskutinius trejus metus Lietuvos kiaušinių eksportas nuolat didėjo. Tas padidėjimas kasmet siekdavo 10—11 mil. kiaušinių arba apie 15%. Tokiu būdu didėjo ir gaunamos už kiaušinius iš užsienio sumos.

Paskirais metais buvo eksportuota užsienin kiaušinių už šitokias sumas:

	mil. štukų	už tūkst. litų
1936 m.	67,2	4 871
1937 „	77,1	5 923
1938 „	88,5	7.832

Taigi, kaip matome, nuo 1936 m. iki 1938 m. pabaigos kiaušinių eksportas padidėjo 21 mil. štukų, o gauta už juos suma padidėjo apie 3 mil. litų. Per tuos metus pabrango ir kiaušinių kainos. Pav., 1936 m už 10 kiaušinių vidutiniškai užsienyje buvo gaunama 72 centai, 1937 m. — 77 centai ir 1938 m. — 88 cent.

Kiaušinių kainoms palaikyti buvo premijuojamas kiaušinių eksportas. Tokiu būdu nuo 1935 m. iki 1938 m. pabaigos valstybės iždas kiaušinių eksporto premijoms išmokėjo 4 mil. 941 tūkst. litų. Tuo tarpu per tą patį laiką sviesto kainų palaikymui buvo išleista 66 mil. litų, grūdų kainų palaikymui 36 mil. litų. Taigi kiaušinių eksportas Lietuvai yra pelningiausias. Jeigu dar kiaušinių kaina taip pabrangs ateinančiais metais, kaip praeitais, tai tada visiškai nereikės jokių primokėjimų.

MŪSŲ KRAŠTE IR KITUR

Nykstanti snukio ir nagų liga

Ši liga Lenkijoje buvo labai paplitusi. Ji padarė didelių nuostolių. Bet pradėjus griežčiau kovoti, sergančių gyvulių skaičius, liga apimtų ūkių skaičius ir sergančių gyvulių skaičius pamažu mažėja. Nuo šių metų sausio 15 d. iki vasario 1 d. sumažėjo 480 vietų ir 1.921 ūkių, apimtų šia liga. Dabar snukio ir nagų liga dar yra 592 vietose ir 1.504 ūkiuose. Beveik visai ši liga išnyko Kielcų, Lodzės, Stanislavovo ir Voluinės vaivadijose. Tuo tarpu kitose dar vis sutinkama sergančių gyvulių. Atėjus pavasariui, kai gyvuliai išeis į ganyklas, liga vėl galės plisti, jeigu iki to laiko visur ji nebus visiškai išnaikinta.

Už 100 litų 92 zlotai

Prasidėjus prekybos ir susisiekimo normaliems santykiams tarp Lietuvos ir Lenkijos, atsirado ir piniginės apyvartos, kurios vykdomos tarp abiejų valstybių. Daugiausia pinigai siunčiami per bankus. Šie, persiųsdami svetimos valstybės valiutą, jos vertę apskaito pagal tos dienos pinigų biržos kainas. Tačiau jau dabar atsiranda daug įvairių reikalų siųsti pinigus ir paštu. Pavyzdžiui, Lenkijos pilietis užsisako Lietuvoje leidžiamą laikraštį. Reikia siųsti prenumeratą. Ji siunčiama paštu ir zlotais. Tai kiek šiuo atveju reikia skaityti zlotas arba litas. Kad kiekvieną kartą paštui nereikėtų apskaityti lito vertė, Lenkijos Pašto ir Telegrafo Ministeris išleido parėdymą, kuriame visoms pašto įstaigoms įsako 100 litų priimti už 92 zlotus, kitaip tariant, apskaitant lito vertę reikia skaityti, kad už 92 zlotai kaštuoja 100 litų. Tuo remiantis 10 litų bus skaitoma 9 zlotus 20 grošų, o 1 litas 92 grošai.

Savivaldybių stipendijos

Apskričių savivaldybės (seimikai) jau nuo senai duoda savo apskrities mokslus einančių gyventojų vaikams stipendijas. Pirmiausiai stipendijas gauna žemės ūkio mokyklose besimokąm mokiniai. Bet ši piniginė apskričių savivaldybių pagalba buvo labai menka, nes stipendijas gaudavo labai mažas skaičius mokinių. Atėjus sunkiems laikams, ūkininkai vis mažiau leidžia savo vaikų į vidurines mokyklas. Šiuo metu kaimo vaikų skaičius gimnazijose labai sumažėjo. Ryšium su tuo apskričių savivaldybės pradėjo duoti stipendijas ir vidurinėse mokyklose besimokinantiems kaimo vaikams. Tačiau savivaldybių biudžetai yra labai silpni, dėl to ir stipendijas gauna tik mažas skaičius iš kaimo kilusių mokinių. 1935—36 m. savivaldybės tam tikslui išleido tiktai 230.000 auks., o 1937—38 m. jau 283.000 auks. ir 1938—39 m. tam tikslui skirta 335 000 auks. Be to, valsčių savivaldybės (gminos), prisilaikydamos Vidaus Reikalų Ministro parėdymo, išleisto 1936.VII.29 d., 1937—38 m. stipendijoms išleido 967.000 auks. ir 1938 — 39 m. paskyrė 975.000 auks. Taigi 1938—39 metais apskričių ir valsčių savivaldybės visoje valstybėje stipendijoms išleis apie 1.300 000 auks. Toms stipendijomis naudojasi 7085 mokiniai. Tokiu būdu vienas mokinys per metus gauna tiktai 185 auks., arba, skaitant 9 mokslo mėnesius, kas mėnesį gauna mokinys po 18 auks. Su tokia stipendija sunku išsiversti. Tokią stipendiją jau reikėtų pavadinti ir skaityti pašalpa. Tačiau kitos išeities nėra, nes savivaldybės stipendijoms pinigų neturi, tuo tarpu ministerija spiria, kad kasmet stipendijas gautų didesnis mokinių skaičius. Dėl to savivaldybės jas smulkina, mažina, dalina didesniam mokinių skaičiui. Valstybės iždas stipendijoms pinigų irgi nenori skirti. Pavyzdžiui, 1938—39 met. paskirta tiktai 264.000 auks. Tai begalo maža suma. Mūsų gyventojai irgi turėtų reikalauti, kad valsčių ir apskričių savivaldybės skirtų stipendijas mūsų ūkininkų besimokinantiems vaikams. Naujos valsčių tarybos šio reikalo negali užmiršti.

Padidėjo protestuoti vekseliai

Kai prekyboje ir pramonėje padėtis gerėja, tada įvairūs piniginiai įsipareigojimai atliekami laiku ir be didesnių sunkumų Tada visi laiku sumoka mokesčius, skolas, išperka vekselius. O kaip padėtis sunkėja, tai žmonės neįstengia laiku atlikti savo piniginių įsipareigojimų. Šiuo atveju labiausiai būdingas yra protestuotų vekselių didėjimas ir mažėjimas. Juo daugiau protestuotų vekselių, juo padėtis sunkesnė. Nors praėjusieji metai atrodė neblogesni už 1937 metus, tačiau protestuotų vekselių padidėjimas rodo, kad visgi buvo kitaip. Vyriausias Statistikos Biūras praneša, kad praėjusiais metais iš viso buvo protestuota vekselių 226 milijonų auks. Lyginant su 1937 metais, praėjusiais metais buvo protestuota vekselių 55 milijonai auks. daugiau. Daugiausia vekselių protestuota Varšuvoje (64 mil. auks) ir Lodzėje (31 milijonas auks.) Vaivadijoms imant, Kielcų vaivadijoje buvo protestuota 20 mil. auks., Lvovo — 17 mil. auks., Silezijos ir Pamarės po 16 mil. auks., Krakuvos — 15,5 mil. auks., Poznanės — 15 mil. auks., Lublino — 13 mil. auks. ir Valuinės—11 mil. auks.

Dobilų sėja į žieminius

Mūsų krašte daugiausia sėjami raudonieji dobilai šienui ir žaliam pašarui Vieni ūkininkai sėja vienažolius raudonuosius dobilus, kiti — ankstyvuosius dvižolius raudonuosius dobilus. Vienžoliai raudonieji dobilai yra vėlyvesni ir užauga daug didesni už dvižolius dobilus. Bet jie duoda stambesnį, kietesnį ir kiek menkesnį, blogiau gyvulių mėgiamą šieną, nei dvižoliai dobilai, kurie yra daug smulkesni, mažiau duoda stiebų, o daugiau lapų ir žiedų. Tačiau vienžoliai dobilai yra atsparesni žiemos šalčiams ir gal šiek tiek geriau pakenčia blogesnes dirvos sąlygas, nei dvižoliai Vienžoliai duoda per vasarą vieną žolę, dvižoliai—dvi žoles, o po to dar galima ganyti ant jų gyvulius. Dvi žolės dvižolių dobilų gerais metais duoda didesnį šieno derlių, nei viena žolė, kad ir didelė, vienažolių dobilų.

Todėl ten, kur gerai auga dvižoliai raudonieji dobilai, patartina juos ir auginti. Vienžolius raudonuosius dobilus reikia ten auginti, kur nenoriai auga dvižoliai.

Dobilai šiandien yra svarbiausias pagrindinis pašaras pieno ūkiams. Todėl jiems nereikia vietos gailėti, nes jie ir išsimoka kur kas geriau, nei bet kurie javai.

Dobilai gerai auga tik geresniuose dirvožemiuose su gilesniu podirvio sluoksniu. Jiems tinkamiausia dirva yra sunkesni ir vidutinio sunkumo priemoliai, kurie turi pakankamai kalkių.

Liesos smėlio žemės, durpingos, turinčios labai mažai kalkių, dobilams visiškai netinka. Taip pat jiems netinka ir per daug kalkių turinčios žemės. Visiškai dobilams netinkamos yra peršlapios dirvos, kuriose jie beveik nuolat iššąla.

Dobilams vieta sėjomainoje yra labai reikšminga. Jie gal labiausia už visus mūsų sėjamus augalus šiuo atžvilgiu yra jautrūs. Dobilai nepakenčia tų dirvų, kuriose neseniai augo kurie nors ankštiniai augalai, o ypač jie yra jautrūs tada, kai juos sėjame perdažnai toje pačioje vietoje. Tada jie visai nebenori augti. Todėl negalima dobilų sėti tuojau po ankštinių augalų. Reikia, kad praeitų keletas metų po ankštinių iki dobilų sėjos. O dobilai po dobilų normaliai tegali būti sėjami ne anksčiau, kaip į 6—7 metus. Tik gerai tręšiamose derlingose dirvose raudonieji dobilai gali kartotis kas 4—5 metai.

Geriausia dobilams vieta sėjomainoje yra po varpinių javų, o ypač po rugių, miežių ir rečiau pasėtų avižų ir kviečių. Retkarčiais, esant dideliam reikalui, dobilus galima sėti ir į linus. Mat, šie augalai išima iš dirvos daug azoto, o dobilai vėl praturtina dirvą azotu. Be to, dobilai reikalauja geros, per daug neišalintos žemės. Todėl geriausia dobilus sėti į tuos žieminius javus, kuriems buvo patręšta mėšlu arba stipriai patręšta mineralinėmis trąšomis (fosforo ir kalio).

Kadangi sėjant dobilus į žieminius javus tenka juos sėti į nesupurintą, susigulėjusią po žiemos žemę, tai reikia juos pasėti anksti pavasarį, kol dar žemė yra drėgna, nesukietėjusi. Sėjant dobilus į žieminius kviečius, geriausia juos bus pasėti pavasarį prieš kviečių akėjimą. Tada šiek tiek įsiakėja dobilų sėkla ir todėl geriau sudygsta.

Ant rugių dobilus reikia sėti, kai tik sniegą nuvaro, bet dirva dar esti šlapia. Tada mažos dobilų sėklelės gerai prilimpa prie žemės, o kai kurios net įsėsta kiek į žemę kartu su vandeniu. Tada jos gerai ir lygiai sudygsta. Pasėjus dobilus į apdžiūvusią, sukietėjusią žemę, jie ilgai negalėtų sudygti, kol net vasarą ar rudenį lietūs gerai sudrėkintų žemę.

Jeigu raudonųjų dobilų ūkiška sėklos vertė yra 85—90% ir sėkla sėjama pakrikai, tai 1 ha reikia jos 20—24 kg. Sėjant eiline mašina—20% mažiau. Sėklos sudygsta per 6—10 dienų, jeigu yra dirvoje pakankamai drėgmės ir šilimos.

Geriau sėti raudonuosius dobilus ne vienus, bet mišinyje su kitais dobilais ir pašarinėmis varpinėmis žolėmis. Tada gaunasi geresnis, įvairesnis pašaras ir jeigu dobilai iššaltų ar nesudygtų, tai galėtų išlikti jų vietoje kitos žolės. Tokiu būdu būtų sumažintas dobilų nederliaus rizikas. Kadangi varpinės žolės greičiau džiūsta už dobilus, tai toks dobilų mišinys su varpinėmis žolėmis yra lengviau išdžiovinti, nei vienus dobilus. Be to, kai dobilai sėjami su kitomis žolėmis mišinyje, tai mažiau pasireiškia dirvos nuvargimas nuo dobilų. Tada juos galima sėti kiek dažniau toje pačioje vietoje, kas 5—6 metai.

Dobilų mišiniai su kitomis žolėmis gali būti įvairūs. Tai pareina nuo to, kiek metų norime dobilus laikyti. Naudojant dobilus tik 1 metus, geriausia būtų į juos įmaišyti italų raigraso, švediškų dobilų ir apyninės liucernos. Gerose žemėse galima sėti dobilus su italų raigrasu. Tada galima imti 1 ha raudonųjų dobilų sėklos nuo 20 iki 10 kg ir italų raigraso nuo 5 iki 25 kg.

Kur raudoniesiems dobilams žemė yra persunki ar peršlapia, ten jų dalis galima pavaduoti švediškais dobilais ir apynine liucerna.

Šiuo atveju raudonųjų dobilų imama apie 40—50%, švediškų dobilų 10—20%, apyninės liucernos 10—20% ir italų raigraso 20—40%. Sėjant mišinį iš kelių žolių, reikia imti sėklos 25—50% daugiau, nei tektų vienų sėti. Gali būti geras dobilų mišinys su žolėmis 1 ha: raudonųjų dobilų 9 kg, švediškų dobilų 2 kg, apyninės liucernos 8 kg ir italų raigraso 20—25 kg.

Kai dobilų mišinys su žolėmis laikomas per dvejus — trejus metus, tada geriausia yra į raudonuosius dobilus įmaišyti motiejukų, tikrojo eraičyno, prancūzų raigraso, šunažolės, švediškų dobilų ir baltųjų dobilų.

Jeigu dobilai laikomi dvejus metus, tada dažniausia į juos įmaišoma tik motiejukų. Pavyzdžiui, imama 20 kg raudonųjų dobilų sėklos ir į ją įmaišoma 6—12 kg motiejukų. Čia motiejukų dalis galima pakeisti tikruoju eraičynu. Lengvesnėse žemėse į dobilus galima įmaišyti prancūzų raigraso, švediškų dobilų ir apyninės liucernos.

Dobilų mišinį su kitomis žolėmis trečiais metais galima nuganyti.

Sėjant dobilų mišinį su kitomis varpinėmis žolėmis, reikia dirvą priakėti lengvomis akėčiomis, o paskui privoluoti. Tik, žinoma, akėti galima jau apdžiūvusią, nešlapią dirvą.

Sėjant dobilus iš rankos, sunku yra nutaikyti sėjos tirštumas. Todėl geriau yra pereiti sėjant ir biržijant visą sklypą du kartus skersai ir išilgai. Tada neliks dirvoje dobilais neužsėtų pleikių.

Kaip dobilai sėjami mašina, buvo rašyta šių metų „Ūkininkų Kalendoriuje".

Agr. M. Čibiras.

Fosforinės, kalinės ir kalcinės trąšos

Praėjusiame „Ūkininko" numeryje buvo rašyta apie azotines mineralines trąšas vasarojui. Šiuo kartu pakalbėsime apie likusias mineralines trąšas.

Fosforinės trąšos. Be azotinių trąšų, augalams vienodai yra reikalingos dar ir fosforinės trąšos. Fosforas augalams yra būtinai reikalingas ne tiktai pradžioje augimo, bet ir prieš pat sėklų subrendimą. Fosforo stoką dirvoje galima pažinti pagal augalų lapus, kurie pasidaro mėlinai — žalios spalvos, o paskui pereina į bronzinę spalvą. Ant lapų atsiranda dėmės.

Išbarsčius fosforines trąšas dirvon, greit tirpstančią fosforo rūgštį žemės grūdeliai lengvai sugeria ir neleidžia jos lengvai išplauti į gilesnius žemės sluoksnius.

Iš fosforinių trąšų mūsų krašte labiausiai paplitusios yra kelios trąšos.

1) Superfosfatas turi 16%—18% fosforo rūgšties, lengvai tirpstančios vandenyje. Superfosfatas yra rūgšti trąša, todėl geriausia tinka tręšti kiek sunkesnėms dirvoms, kuriose yra pakankamai kalkių. Be to, iš tokių žemių lietus jo negali išplauti, o iš lengvų dirvų galėtų lengviau išplauti. Jis reikia sėti prieš pat sėklos sėją. Jis sėklų daigumui nė kiek nepakenkia. Superfosfato reikia išbarstyti 1 ha apie 200—300 kg. Jis tinka visiems vasarojiniams javams ir šakniavaisiams bei kaupiamiesiems patręšti.

2) Tomamilčiai (tomasówka) turi 15—18% fosforo rūgšties, tirpstančios silpnose augalų šaknų gaminamose rūgštyse. Tomamilčiai daug lėčiau tirpsta, nei superfosfatas, taigi ir lėčiau, bet ilgiau veikia augalų augimą. Jie nesiduoda išplaunami ir iš lengvų, smiltingų dirvų. Kadangi ši trąša lėčiau tirpsta, tai jos reikia duoti 1 ha 350—400 kg. Tomamilčiai teigiamai veikia augalų derlių per keletą metų.

Be fosforo rūgšties, tomamilčiai dar turi apie 50% kalkių. Taigi jie yra šarminė trąša ir tinka rūgščioms, susmegusioms, slesnoms dirvoms tręšti, ten, kur netinka superfosfatas. Tomamilčiai šalina dirvos rūgštingumą ir taiso žemės struktūrą.

Kadangi tomamilčiai sunkiau tirpsta dirvoje, nei superfosfatas, tai juos reikia išberti į dirvą už keleto dienų prieš sėją ir priakėti, kad iki sėklos sudygimo jie šiek tiek ištirptų. Tomamilčiai daugiausia yra vartojami žieminiams javams iš rudens, nes jie, turėdami ilgą augimo laiką, geriau juos išnaudoja. Bet lengvose žemėse galima naudoti ir vasarojui: avižoms, šakniavaisiams, kaupiamiesiams ir pievoms bei ganykloms.

3) Trečioji trąša, kurioje yra fosforas kartu su azotu, tai azotniakuota supertomasina (supertomasyna azotniakowana). Ji turi 12% fosforo rūgšties ir 9% azoto. Ši trąša ypatingai gerai tinka rudens sėjai žieminiams javams ir vasarojui. Ji veikia lėtai, bet ilgai. Todėl geriausia tinka tiems augalams, kurie turi ilgiausį augimo laiką: runkeliams, bulvėms avižoms ir t. p. Šios trąšos duoklė 1 ha svyruoja nuo 200 kg iki 300 kg. Azotniakuota supertomasina, kaip ir tomamilčiai, reikia išsėti į dirvą ir priakėti keletą dienų anksčiau prieš sėją.

Kalio trąšos. Kalis augalams taip pat reikalingas kaip ir azotas bei fosforas. Tačiau sunkesnėse dirvose dažniausia kalio yra pakankamai ir todėl netenka juo rūpintis ir nereikia berti ten kalio trąšų. Bet lengvose žemėse

ir durpinėse dirvose kalio beveik visada trūksta. Todėl tokias dirvas būtinai reikia tręšti, be kitų trąšų, ir kalio trąšomis.

Kai stinga augalams kalio, tai ant jų lapų atsiranda geltonos ir rudos dėmės, kurios vėliau išmargina visus lapus. Kalio trąšos dirvoje nesiduoda lengvai išplaunamos į gilesnius dirvos sluoksnius, nes jas sugeria žemės grūdeliai ir apsaugoja nuo išplovimo. Todėl kalio trąšos gali būti augalų išnaudojamos per keletą metų.

Labiausiai žinomos mūsų krašte kalio trąšos yra šios: 1) kainitas 2) kalio druska (sól potasowa) ir 3) kalimagas (kalimag).

Kainitas turi 10—14% kalio deginio. o kalio druska turi 20—40% kalio deginio. Kainitas tirpsta ir veikia lėčiau, o kalio druska greičiau. Todėl kainitas dažniausia yra vartojamas iš rudens žieminiams javams ir pievoms, o kalio druska pavasarį vasarojui. Bet runkeliams gerai tinka ir kainitas. Be to, kainitas tinka daugiau lengvesnėms žemėms, nes jo vanduo neišplauna taip, kaip kalio druską. Kadangi kainitas turi daugiau chloro junginių, tai jo nemėgsta bulvės, todėl jo geriau bulvėms ir neduoti.

Kainitas yra dvejopas: nemaltas grūdiškas ir smulkus. Pastarasis yra kiek brangesnis, bet jis gerai tinka piktžolėms (svėrėms) naikinti, sėjant jį pavasarį ant augančio vasarojaus.

Kainito 1 ha reikia duoti 400—800 kg. Ji reikia išsėti keletą savaičių prieš sėją ir priakėti. 20% kalio druskos vasariniams javams duodama 200—400 kg į 1 ha. 40% kalio druskos reikia per pusę mažiau, todėl ji vartojama ten, kur duodama didelė kalio trąšų duoklė. Ji pigiau kalkuliuojasi, nes pigiau atseina pervežimas 40% druskos, nei 20%, skaitant 1% trąšos.

Trečioji kalio trąša, neseniai dar pradėta pardavinėti, tai yra kalimagas. Jis turi apie 18% kalio deginio ir apie 55% sieros rūgšties magnezo. Ši trąša ypač yra gera bulvėms, miežiams, sodams ir daržovėms patręšti kaliu.

Bulvėms kalimago reikia duoti 1 ha 200—400 kg, miežiams — 200—300 kg, sodui ir daržui 400—600 kg.

Kalio trąšos ypač yra naudingos pievoms ir ganykloms patręšti. Pievas galima tręšti kainitu ir kalio druska, žiūrint kokia yra žemė, lengva ar sunki.

Kalcinės trąšos. Be aukščiau išvardytų trijų augalų maisto dalių, azoto, fosforo ir kalio, augalui dar yra reikalingas kalcis. Kalkės turi savyje kalcį, kurį augalai naudoja kaip maistą. Ypač daug kalcio paima iš dirvos ankštiniai ir plaštakėčiai augalai. Šie augalai visai nenori augti ten, kur per maža yra kalkių. Be to, kalkės dirvoje vaidina ir kitą labai svarbų vaidmenį. Jos gerina dirvos struktūrą, padaro ją korinės sudėties. Tokia dirva gerai praleidžia orą, vandenį ir joje greit pūsta mėšlas ir kitos organinės dalys, nes ten gerai veisiasi bakterijos. Todėl rūgščiose dirvose ne tik augalai blogai auga, bet ten ir kitos trąšos mažai tepadeda, esti augalų neišnaudojamos. Todėl rūgščias dirvas būtinai reikia kalkiuoti.

Dirvoms kalkiuoti parduodamos yra degtos maltos kalkės, kurios turi 90% kalcio deginio ir angliarūgščio kalcis (nedegtos kalkės).

Kalkės yra geriausios tos, kurios yra smulkiai sumaltos. Sunkiose žemėse naudojame degtas maltas kalkes, o lengvose geriau naudoti angliarūgščio kalcis (nedegtos kalkės). Kalkių reikia 1 ha 10—12 q. Jas reikia išbarstyti dirvoje keliolika dienų prieš sėją, priakėti ir aparti. Geriau yra dirvą dažniau kalkiuoti, kas 3—4 m, mažesniais kalkių kiekiais, negu rečiau, bet gausiai.

Šviežiai kalkiuotosna dirvosna negalima vežti mėšlo, nes daug jo azoto išgaruoja amoniako pavidale į orą.

Dirvoms kalkiuoti taip pat geras yra iš cukraus fabrikų kalkių purvas, kuris turi apie 20% kalkių. Kur yra mergelio, reikia jį kasti žiemos metu, išvežioti po dirvą ir sukrauti mažomis krūvelėmis. Pavasarį iškračius mergelio krūvutes, priakėti ir plonai aparti.

Šviežiai iškalkiuoton dirvon negalima sodinti bulvių ir sėti lubinų, nes šie augalai nemėgsta kalkingų dirvų. Geriau sėti ankštinius augalus arba varpinius javus. *M. Č.*

Paukščių ligos ir kova su jomis

Daug paukščių, ypač vištų, žūsta ne tik dėl blogų laikymo salygų, bet ir nuo visokių ligų bei kenkėjų. Susirgusių paukščių mūsų ūkininkai dažniausiai negydo, net nekreipia į tai dėmesio. Dėl to paukščiai dažnai nudvesia dėl visai menkos ligos. Dažnai užtektų paukštis šiuo tuo palesinti, vieną kartą kuo nors patepti ir jis pagytų. Tačiau dėl neapdairumo, stokos susirūpinimo ir netikusio paukščių vertinimo sunaikinama daug vertingų paukščių Norėdami atkreipti ūkininkų dėmesį, trumpai suminėsime kai kurias ligas ir kaip nuo jų apsisaugoti bei kaip susirgusius paukščius gydyti.

1. *Kalkinės paukščių kojos—suskis* Sergančio paukščio kojos ligos pradžioje esti apaugusios gelsvais žvynais—šašais, kurie būna atšokę, o kojų pirštai sutraukti. Ligos priežastimi yra mažas, labai judrus voriukas. Apsikrečia ja paukščiai vieni nuo kitų. Dėl to sergančius reikia atskirti nuo sveikų. Sergantiems kojas mazgoti šiuo skiediniu: žaliojo muilo 100 gramų ir kalio šarmo 40 gramų arba vietoje šio 80 gramų potašo. Skiedinys turi būti drungnas (vasarošiltis). Plauti atsargiai, kad šašai nenusiluptų. Nuplovus kojas ištepti šiuo skiediniu: 1 dalis denaturuoto spirito, 1 dalis žaliojo muilo ir 2 dalys kreozoto vandens.

2. *Utėlės.* Tai yra maži, judrūs vabaliukai, vadinami plunksnagraužiais. Jie maitinasi paukščių plunksnomis, grauždami plunksnas. Nuo to plunksnos lūžta ir krenta žemėn. Tai geriausias ligos požymys. Tačiau vištos plunksnas meta ir tada, kai šeriasi, todėl natūralus plunksnų kritimas reikia atskirti nuo kritimo dėl utėlių graužimo. Atskirti lengva, nes jeigu paukščiai utėlių užpulti, tai tos utėlės tarp plunksnų galima surasti. Suradus tarp plunksnų uteles, reikia didžiausias plunksnas iškarpyti. Po to patį paukštį kelius kartus išplauti 2% žaliojo muilo skiedinyje. Po to paukštis reikia apibarstyti persiškais milteliais.

3. *Kirmėlės.* Nuo vidurių kirminų dažniausiai dvesia jauniklės vištos. Senės ir gaidžiai yra atsparesni. Sergančių vištų skiauturės pamėlynuoja, pranyksta vištų judrumas, jos nenori eiti iš vištidės. Paėmus nudvėsusią vištą, patiriama, kad ji yra sunki, gurklys jos kietas, pilnas lesalo. Susirgus kirminais vienai vištai, tuojau pradeda sirgti ir dvėsti viena po kitos ir sveikos. Kirminai randasi vištų viduriuose. Kirminai dauginasi kiaušinėliais, kurie su vištų išmatomis patenka laukan. Juos čia sulesa sveikos vištos ir tokiu būdu užsikrečia. Kirmėlės vištų viduriuose maitinasi vištos kūnu, syvais, kuriuos čiulpia iš žarnų. Jos užkemša plonąsias žarnas, pro kurias maistas negali praeiti ir lieka gurklyje. Sveikų vištų gurkliai ryte esti tušti, o sergančių kirminais yra pilni ir kieti. Iš sergančios vištos gerklės, ją pražiodinus, jaučiamas aštriai dvokiantis kvapas Patyrus, kad vištos turi kirminų, tuojau jas reikia gydyti. Geriausias vaistas yra terpentinas. Vienai vištai galima duoti iš karto 2—3 lašus terpentino. Terpentinas duodamas sumaišytas su 1 šaukšteliu žuvies taukų arba su kitu aliejumi. Terpentinas su aliejumi gerai sumaišomas, višta pražiodinama ir supilamas vaistų mišinys. Kad nereikėtų terpentino lašais skaičiuoti, tai į pusę litro aliejaus arba trano įpilti 10 13 gramų terpentino ir gerai suplakus duoti vienai vištai po 1 šaukštelį šio mišinio. Jeigu dviem dienom praslinkus vištos pasveiksta, kieti gurkliai pas jas rytais pražūsta, tai reikia būti tikram, kad sirgo kirminais. Tada vištidė reikia gerai išvalyti ir palaikyti švarą, kad ant grindų neliktų kirmėlių kiaušinėlių. Vietoje terpentino galima duoti santonino. Vienai vištai duodama jo 2 — 4 gramai per dieną su lesalu. Jis gaunamas aptiekoje.

Čia suminėtos trys vištų ligos, kuriomis jos dažniausiai suserga ir daugiausia jų nudvesia. Minetas ligas sukelia parazitai: voreliai, utėlės arba kirmelės. Šiais parazitais vištos užsikrečia nuo kitų vištų. Iš to matome, kad šių ligų galima išvengti, jeigu vištos bus laikomos gerose vištidėse ir jeigu vištidėse bus palaikoma švara. Po ligos vištidės reikia gerai išvalyti ir išdezinfekuoti.

J. J.

SVEIKATA UŽ AUKSĄ BRANGESNĖ

Vaikų skrofuliozas

Vaikų skrofuliozas arba, kaip daugumas vadina, škrupulas yra tai lengva vaikų džiovos forma. Vaikai, sergą skrofuliozu, esti išbalę, veido oda išberta ir apšašusi, kaklo liaukos padidėjusios. Tokie vaikai visą laiką serga nosies sloga, nuo jos parausta panosė ir pastorėja viršutinė lūpa. Akys taip pat patinusios, paraudusios, bijosi šviesos. Kartais kaklo liaukos atsiveria ir ilgą laiką teka.

Skrofuliozu vaikai dažniausia serga ten, kur šeimoje yra džiovininkų arba tėvai serga džiova Kartais gi blogose gyvenimo sąlygose ir sveikų tėvų vaikai gali susirgti skrofuliozu. Čia blogiausia veikia blogas oras, drėgnas ir tamsus butas ir blogas maistas. Visi skrofulioziniai vaikai yra apsikrėtę džiova, tik ši džiova yra lengvesnė, negu plaučių džiova.

Skrofuliozu vaikai pradeda sirgti po antrųjų amžiaus metų. Susirgę, paprastai pamažu auga, mažai sveria, neturi noro valgyti, kartais karščiuoja. Bet kai kurie gerai maitinami skrofulioziniai vaikai, nors išblyškę, bet atrodo nutukę, su dideliais pilvais, bet silpnais raumenimis.

Skrofuliozinių vaikų sveikata ir likimas daugiausia pareina nuo maitinimo ir kitų gyvenimo sąlygų. Vaikai, kurie gyvena alkani arba pusbadžiai, tamsiose ir drėgnose pirkiose, ilgainiui pradeda kosėti ir suserga plaučių džiova. Taip pat ir tie vaikai, kurie maitinami nepakanka mu, be vitaminų, maistu, ilgainiui gali susirgti džiova.

Gerai prižiūrimi, gerose sąlygose skrofulioziniai vaikai dažniausia pasveiksta.

Gydymas. Žinoma, geriausias gydymas yra tam tikrose vaikų sanatorijose (vasarnamiuose), kurios steigiamos miškuose, kur yra geriausias oras. Dėja, tokių sanatorijų dar neturime. Todėl turime gydyti vaikus namie. Pirmiausia atkreipkime dėmesį į vaikų maitinimą. Jei vaikas yra perdaug nupenėtas (nutukęs) įvairiomis košelėmis ir pienu, tai reikia jam mažiau duoti košelių ir pieno, o vietoje to duoti daugiau daržovių, vaisių, įvairių mėsiškų sriubų, mėsos ir sūrio. Jei vaikas menkai atrodo, tai reikia jam duoti daug įvairaus maisto su sūriu, sviestu, mėsa, daržovėmis ir vaisiais.

Žiūrėkime, kad pirkioje būtų geras oras, kad nebūtų drėgna. Vaikus reikia leisti palakstyti tyrame ore. Pavasarį ir vasarą vengti ilgos saulės kaitros. Žiūrėti, kad vaikai būtų švarūs.

Gerai veikia žaliojo muilo įtrynimai į odą įvairiose kūno vietose 2—3 kartus per savaitę. Žaliąjį muilą galima pirkti vaistinėse. Geriausia vartoti žaliąjį muilą pusiau su vazelinu ir trinti į odą per 10 minučių. Po 1/2 valandos nuprausiame muilą šlapia vata ir apibarstome odą tam tikru (Bebé Schoffman) pudru. Jei po to pastebime odos paerzinimą, tai kelias dienas nevartojame muilo įtrynimų.

Kaip vaistą duodame skrofulioziniems vaikams *geležies — jodo sirupą* (Sir. Ferri jodati 50,0) po arbatinį šaukštelį 3 kartus per dieną. Taip pat reikia duoti *trano* arba trano junginių su fosforu, jodu ir kalkėmis (Jecorol).

Pablogėjus vaiko sveikatai, ypač pradėjus jam kosėti, reikia kreiptis pas gydytoją.

Apskritai imant, skrofulioziniai vaikai turi būti gydytojo priežiūroje. Reikalinga peršviesti jiems plaučius Rentgeno aparatu.

Nesigydykite pas šundaktarius

Mokslas sparčiai žengia pirmyn. Daug naujų išradimų pritaikyta medicinoje žmogaus sveikatos tyrimui, ligų pažinimui ir jų gydymui. Kas prieš šimtą metų buvo nepagydoma ir net nežinomos priežastys, šiandieną mokslas išaiškino daug paslapčių, daug nepagydomų ligų nugalėjo.

Baisi raupų liga, išradus skiepus, šiandieną bemaž visai nepasirodo. Dabar jau žinome bemaž visų apkrečiamųjų ligų priežastis ir daugelį jų galime sėkmingai gydyti. Žinome kaip atsiranda džiova, mokame anksti pažinti vėžį, o anksti pažinę galime jį išpiauti arba gydyti Rentgeno spinduliais.

Medicinos mokslas vis dar tobulėja. Žmogaus painiame kūne randama vis naujų nepaprastai sudėtingų reiškinių, kuriuos suprasti gali tik baigęs ilgus medicinos mokslus gydytojas.

Tuo tarpu mūsų ūkininkai dar iki šiol gydosi pas įvairius šundaktarius, kerėtojus, bobutes, „žinovus", felčerius „šarlatanus". Tai yra mūsų tamsumo reiškinys. Nieko nenusimanančiam šundaktariui pavedame savo sveikatą! Netinkamas gydymas kenkia sveikatai, ligos užsisenėja, žmogus silpnėja. Už tai mokame šundaktariams nemažus pinigus. Šundaktariai imasi gydyti kiekvieną ligą, užkalbinėja vėžį, kuris jau po keleto mėnesių darosi visai nebepagydomas.

Dar viena blogybė

Įvairūs šundaktariai daugiausia verčiasi neleistinomis moterų neštumui pašalinti operacijomis. Jie įvairiais nešvarais „instrumentais (virbalais, špilkomis, šipuliais, gumytėmis) sužaloja gimdymo organus ir dažniausia apkrečia kraują. Daugelis moterų po tokių „operacijų" sunkiai suserga, ilgai kraujuoja arba gauna kraujo užkrėtimą, nuo kurio nemaža miršta. Labai pavojingi gyvybei po tokių „operacijų" yra dideli kraujoplūdžiai, kurių nemoka šundaktariai sulaikyti. Moteris išsikraujuoja, visai nusilpsta ir jei nemiršta, tai ilgai serga del mažakraujystės.

Įvairūs įtryškimai į gimtuvę, šundaktarių vartojami neštumui pašalinti, yra labai kenksmingi moters sveikatai. Po tokių įtryškimų moterys gauna gimtuvės uždegimą ir paskui negali pastoti. Daugelis taip sugadintų jaunų moterų gydosi ligoninėse, nes negali turėti vaikų.

Moterys, atsiminkite, kad už tokias neleistinas operacijas teismas sunkiai baudžia netik šundaktarius, bet ir tas moteris, kurios pasiduoda tokioms operacijoms.

Jei yra reikalas nutraukti neštumą dėl kitų svarbių sumetimu, tai gali tik gydytojas tai padaryti be didesnio sveikatai žalingumo.

Mūsų tamsumas ir skurdas yra svarbiausieji šundaktarių, tų sveikatos kenkėjų, pasisekimo šaltiniai.

Yra viena išeitis

Turite savivaldybes, valsčiaus tarybas, kurias renkate iš savo patikimų ir susipratusių žmonių. Savivaldybės pareiga yra rūpintis ne tik mokyklomis ir ekonominiais reikalais, bet taip pat ir žmonių sveikata. Kiekvienas valsčius turi turėti bent vieną gydytoją ir bent vieną gailestingąją seselę, akušerę, kuri teiktų pagalbą gimdančioms moterims. Didesni valsčiai gali turėti du gydytojus arba kelias gailestingąsias seseles. Reikalinga įsteigti mažos, su keliomis lovomis, valsčiaus ligoninės, kuriose galėtų gydytis neturtingi ir sunkiai serga ligonys. Valsčiaus išlaikomas gydytojas pigiai teikia medicinišką pagalbą, neturtingiausius gydo nemokamai. Gydytojas kartu su gailestingomis seselėmis ir sanitarais veda S v e i k a t o s P u n k t ą, kuriame kovojama su džiova, trachoma, venerinėmis ligomis, ir teikiama patarimai nėščioms moterims. Taip pat turi būti motinos ir vaiko globos skyrius. Be to, dar gydytojas tikrina kelis kartus per metus mokyklinio amžiaus vaikų sveikatą.

Atsiradus tankesniam Kaimo Sveikatos Punktų tinklui, bus nereikalingi jokie šundaktariai ir „šeptūnai" — tie dideli sveikatos ėdikai.

Tam reikalui valsčiaus tarybos turi paskirti daugiau lėšų, daugiau pasirūpinti pašalpų aukštesnėse įstaigose.

Gydytojas.

JAUNŲJŲ ŪKININKŲ TALKA

Triušių auginimas ir priežiūra.

„Ūkininko" Nr. 6 buvo rašyta apie triušių veislės parinkimą, apie patalpas ir apie jų veisimą. Šį kartą pakalbėsime apie kitus triušių auginimo ir priežiūros darbus.

Taip reikia triušį kilnoti, negalima kilnoti už ausų.

Patelė vaikus nešioja 30—32 dienas. Todėl dar už savaitės prieš gimdymą reikia patelės narvą išvalyti ir išmazgoti vandeniu su kreolinu arba sodu. Po to narvą gerai prikloti švariais šiaudais. Dar už keleto dienų prieš gimdymą patelė pradeda pešti savo plaukus ir ruošti lizdą savo vaikams. Patelė pagimdo vaikus arti prie lizdo ir tik paskui juos suneša lizdan ir savo pūkais apkloja.

Gimdymo metu patelė mėgsta, kad jos narve būtų ramu, nieks netrukdytų ir kad būtų apytamsa. Todėl reikia arba pusę krotelių uždengti lentele arba į narvą įstatyti kitą mažesnį narvelį (40 cm. platumo ir 40 cm. ilgumo) su skyle iš šono, pro kurią patelė galėtų įlysti ir ten lizdą pasidarytų.

Patelė atveda 6—12 vaikų, tačiau gali užauginti ne daugiau kaip 8 vaikus, nes tik tiek ji turi spenelių. Todėl jei triušiukų gimsta daugiau kaip 8, reikia silpnesniuosius pašalinti, o palikti tik 6—8 stipriausius. Bet tai darant, pirma reikia patelę iškelti iš narvo.

Kad patelė gerai savo vaikus prižindytų, reikiai ją gerai šerti, duodant jai daug burokų, morkų, kad atsirastų daugiau pieno. Dažnai pasitaiko, kad patelė, pirmą kartą pagimdžiusi vaikus, nenori jų žindyti. Tada reikia, paėmus ją už odos ant pečių, atsargiai užkelti ant lizdo ir palaikyti, kol triušiukai pažys. Vėliau patelė apsipras ir pati žindis vaikus.

Triušiukai gimsta nuogi ir akli. Tik po keleto dienų pradeda apaugti plaukeliais, o praregi tik po 10—12 dienų. Triušiukai, pradėję matyti, pradeda išlipinėti iš lizdo, bet ne visada jie pataiko sugrįžti lizdan, o patelė taip pat jų kartais nemoka suvaryti. Todėl nuklydę kur į kampą jie persišaldo arba ir visai sušąla. Tad reikia dažnai iškelti patelė iš narvo ir apžiūrėti, ar nėra išėjusių iš lizdo triušiukų; suradus reikia juos sudėti į lizdą.

Po mėnesio triušiukai jau būna paaugę ir smagiai vaikščioja. Todėl tada juos reikia pernešti į didesnį, erdvesnį narvą, kad galėtų laisvai judėti, kas jiems yra labai reikalinga.

Maži, 2—3-jų savaičių amžiaus triušiukai pradeda ėsti pašarą. Kartu su patele. Tada į narvą triušiukams reikia duoti jauno, gero šieno ir avižų. Jei yra žalio pašaro, galima jo duoti tik šviežio ir nedideliais kiekiais, kad triušiukai jo nepersiestų ir kad jiems nepakenktų.

Triušiukai patelę turi žįsti per 6 - 8 savaites. Po to triušiukus visus drauge reikia perkelti į ko didžiausį narvą ir gerai šerti, prižiūrint švaros. Iki penkių mėnesių visi triušiukai gali gyventi kartu, o vėliau reikia atskirti patinėlius nuo patelių. O po mėnesio laiko ir patinėlius reikia išskirstyti pavieniui, nes jie labai piaunasi tarp savęs. Blogesnius patinėlius reikia išvalyti (iškastruoti) ir paskirti penėjimui, o geriausius palikti veislei. 6 mėn. patinėliai jau tinka kergimui su patelėmis.

Triušiai gyvena 7—9 metus. Tačiau ir veislinius triušius galima laikyti tik iki 3 metų, o vėliau reikia nupenėti ir papiauti. Senesni triušiai veda blogesnius vaikus ir po mažai.

Triušių šėrimas

Triušiai yra t. v. graužikai. Todėl jie ėda bet kokį augalinį pašarą. Be to, jiems reikia dar duoti ir kietų pašarų, kurie gerai dilina dantis. Kadangi triušiai greit auga, todėl jiems reikia nemaža įvairaus pašaro. Svarbiausias triušių pašaras yra žolės ir įvairios piktžolės. Žiemos metu — geras saldžių žolių šienas ir šakniavaisiai. Taip pat labai naudinga triušiams duoti ir ankštinių augalų sveikų virkščių (žirnių, vikų, saldaus lubino) ir ypač dobilų seradelės ar liucernos. Duodant tačiau žalius pašarus, reikia juos duoti šviežius, neprikaitusius, stačiai nupiautus nuo dirvos. Nuo prikaitusių žalių pašarų triušiai suserga pilvo išputimu ir nugaišta.

Be stambiųjų pašarų triušiams, ypač žiemą, reikia dar duoti ir stipriųjų pašarų, turinčių daugiau baltymų, riebalų ir angliavandenių. Geriausi tokį pašarai yra sėlenos ir avižos.

Labiausia triušiai mėgsta įvairias piktžoles: pelūną, krienų lapus, kuriuos jie labai godžiai ėda ir kurie jiems labai gerai veikia į sveikatą. Kopūstų, kalifiorų lapus triušiams galima šerti nedideliais kiekiais, o saločių visiškai jiems negalima duoti.

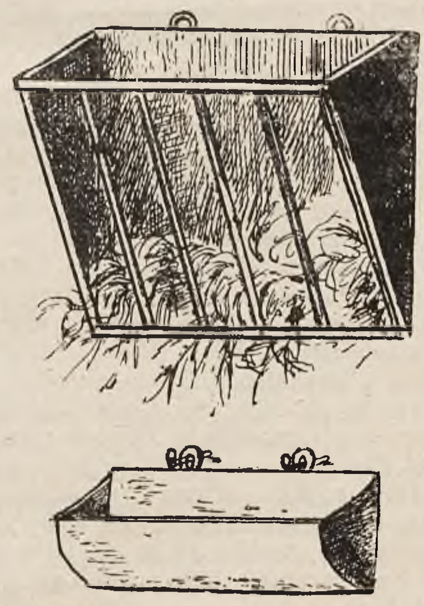
Triušiams dar reikia duoti pagraužti medžių šakų ir krūmų, ypač žilvičių, epušių, klevo, ąžuolo, beržo ir liepos.

Iš šakniavaisių geriausia triušiams tinka morkos, cukriniai ir pašariniai burokai, pasternokai, ropės, griežčiai ir bulvės. Bulvės visada jiems duodamos virtos, nes žalios triušiams yra nuodingos.

Jauniems triušiams, kad geriau augtų, o ypač vaikingoms ir žindančioms patelėms, būtinai reikia dar duoti ir stipriųjų pašarų, kad jos turėtų daugiau pieno ir geriau vaikus užaugintų. Geriausia patariama duoti avižų, miežių, grikių, kvietinių sėlenų, linų sėmenų, sėmeninių išspaudų ir pasenusios duonos.

Penint triušius piovimui, reikia jiems duoti daugiau virtų bulvių, apibarsčius stambiais miežiniais miltais. Be to, dar duodama ir sultingų šakniavaisių, kurie paskatina gerą virškinimą ir kitų pašarų išnaudojimą.

Čia paduodame porą duoklių pavyzdžių 1 triušiui per dieną, žiemą: I) avižų bei miežių—30 gr. (2—3 šaukštus),

Viršuje—triušiams ėdelės šienui, viduryje ir apačioje ėdelės grūdams.

virtų bulvių—50 gr. (3—4 bulves), šieno — 100 gr. II) burokų bei morkų — 100 gr., šieno 50 gr., kvietinių sėlenų—25 gr.

Vasarą galima duoti tokias duokles: žolės ar piktžolių 400 gr. (gera sauja), sėlenų ar avižų 25 gr. ir keletą žilvičių ar beržo šakelių.

Šios duoklės tinka suaugusiems, pavz., šinšilų veislės triušiams, kurie sveria 2–3 kg. Didesniems triušiams reikia duoti kiek daugiau pašaro, o jauniems triušiams—mažiau.

Triušiams reikia duoti ir vandens pagerti. Jie noriai geria ir pieną, kuris yra labai naudingas ypač jauniems triušiukams ir žindamoms patelėms. Tik jį reikia duoti visai šviežią nė kiek neaprūgusį, kad nesugadintų vidurių.

Apskritai kalbant, triušiams pašaras turi būti sveikas, nė kiek nesugedęs. Jaunus triušiukus reikia šerti 3 kartus, o suaugusius du kartus per dieną — ryte ir vakare.

Ėdeles ir lovelius reikia dažnai išmazgoti ir prieš saulę išdžiovinti. Koncentruotus pašarus geriausia paduoti skardiniuose loveliuose, o dar geriau moliniuose. Tai jų triušiai nesunaikina. Loveliai pririšami prie durelių, o šienui ėdelės pririšamos prie šoninės narvo sienelės.

Vandeniui ar pienui indelį taip pat reikia pririšti, kad triušiai negalėtų jo išversti.

Kad triušiai būtų sveiki, reikia juos laikyti švariai: narvai turi būti sausai, švariai prikloti, o mėšlas iš jų išimamas kartą per savaitę. Po to narvas turi būti su šarmu išmazgojamas. *M. Č.*

Klausimai ir atsakymai

Kl. Kurių firmų kuliamosios ir vilktai (maniežai) yra geriausi ir ar tos pačios firmos mašinos skirstomos į kelias rūšis? *Kav—kas.*

Ats. Iš paklausimo suminėtų firmų geriausios mašinos yra „Ostrówek" ir „Kraj". Kuliamosios ir vilktai iš šių dviejų firmų geriausi bus „Kraj". Todėl jeigu galite, tai patartume įsigyti šios firmos abidvi mašinas. Nors jos brangesnės už kitų suminetų firmų mašinas, bet ir jų kokybė yra daug geresnė. Visuomet geriau išsimoka pirkti brangesnė geresnės firmos mašina, negu pigesnė, bet menkesnės firmos. Tos pačios firmos ir to pačio dydžio mašinos nedalinamos į pirmąją, antrąją ar trečiąją rūšį. Tos pačios firmos, pavyzdžiui, kuliamosios gali skirtis viena nuo kitos tik savo didumu ir konstrukcija, bet ne rūšimi. Privatūs, ypač smulkūs pirkliai, visuomet paims už mašiną brangiau, negu ji iš tikro kaštuoja. Geriausia tokias mašinas užsisakyti kooperatyve, kuris išrašo tiesiai iš fabriko ir paskaito pirkėjui teisingą kainą. Geriausiai būtų, kad minėtas mašinas pirktute Daugėliškio kooperatyve.

Kl. Išaręs durpyną pasėjau linus, o po jų avižas, paskui ražieną nuskučiau, išakėjau, rudenį patręšiau ir pavasarį, privežęs smėlio, noriu ką nors jame auginti. Kas geriausia tiktų, jeigu jis kiek drėgnokas? *Kav—kas.*

Ats. Nepažymėjote, ar durpyne norite įtaisyti pievą bei ganyklą, ar palikti lauką. Jeigu tame durpyne norite įtaisyti pievą, tai pavasarį galima sodinti bulves, o jeigu joms būtų perdrėgna vieta, tai tada reikėtų ten sodinti griežčius (pašarinius) ir kopūstus. Susilauksite gero derliaus. Tačiau jeigu buvusi velėna jau sutrupėjusi ir laukas švarus, kuriame norite įrengti pievą, tai galima nieko nesodinti, o pavasarį išarti, išdrapokuoti, vėliau patręšti mineralinėmis trąšomis ir sėti pievinių žolių mišinį. Jeigu pievos bei ganiavos durpyne nenorite įrengti, bet palikti lauką, tai pirmiausia jis reikia taip nusausinti, kad nebūtų perdrėgnas ir bulvėms. Tada, nusausinus, galima sodinti bulves, po jų kitus augalus: mišinius, avižas, runkelius, vėliau ir žiemkenčius ir t. t. Nesuprantame, dėl ko norite privežti smėlio. Jis daug nepadės. Be to, jeigu didesnis sklypas durpyno ir jeigu norite, kad tas smėlis iš tikro duotų naudą, tai reikia jo privežti labai daug, tiek, kad tikrai nepajėgsite ir tas darbas neapsimokės. Smėlis padeda, kai jis išbarstomas ant samanomis apaugusios durpyno velėnos. Tada po smėliu žūsta samanos ir pradeda augti tankesnė ir geresnė žolė. Tačiau į minėtą, jau dvejus metus dirbamą durpyną smėlis vežti ne visai būtų tikslu. Žinoma, jeigu jo privežtute storą, kelių centimetrų sluoksnį, tai tada durpyno drėgnumas kiek sumažėtų ir drąsiau būtų galima sodinti visoki šakniavaisiai, sėti varpiniai, dobilai, žodžiu, visi augalai, kurie bijo peršlapio lauko ir greit durpyne išgula. Tačiau toks sluoksnis smėlio privežti kaštuos brangiau, negu nusausinti dengtais grioviais (savo darbo drenomis-fašinomis), kurie duos didesnę naudą, negu smėlis.

Kl. 1) Ar gali krištolinis radijas pavaduoti perkūnsargį? 2) Kiek kaštuoja 1 forma čepėms dirbti ir ar galima medinė pasidaryti? *Vitas.*

Ats. 1) Jokis radijo imtuvas žaibolaidės (perkūnsargio) negali pavaduoti. Bet išorinė radijo antena žaibolaidę pavaduos. Kadangi kaime krištoliniams radijo imtuvams antenos daromos ilgos (iki 50 mtr.) ir aukštai jos iškeliamos, tai stiebinę žaibolaidę visai pavaduos. Tik antena reikia gerai įžeminti. Priešingu atveju gali išlikti nelaimė. Žinoma, jeigu turima tinklinė žaibolaidė, tai yra, ant kiekvieno trobesio įtaisyta eilė sujungtų žaiboladžių, tai šios jokia antena nepavaduos, nes šis, kol esti gerai su žeme sujungta, trobesį visiškai apsaugo. Tačiau norint statyti stiebinę žaibolaidę, galima drąsiai ją pakeisti antena, nes ši yra kiek pigesnė ir neblogiau apsaugos, kaip ir stiebinė žaibolaidė.

2) Nesuprantame gerai, ar norite sužinoti visos čerpėms dirbti mašinos kainą, ar tik vienos formos. Visa mašina susideda iš staliuko, preso ir kelių dešimčių ar šimtų formų. Visas šis komplektas Vilniuje kaštuoja apie 600 auks. O viena geležinė forma skaitoma po 2 auks. 70 sk. Juo daugiau turima formų, juo greičiau vyksta darbas. Čerpė iš formos galima išimti tik tada, kai cementas sustingsta ir jau sukietėja. Vasaros metu tai atsitinka po 2 dienų. O vienas labiau prityręs žmogus per dieną padaro 150 čerpių. Dėl to, norint, kad jis nuolat dirbtų, reikia tureti 300 formų. Priešingu atveju čerpių gamyba vyks daug lėčiau, nes reikės laukti, kol padarytos sukietės ir bus galima išimti iš formų. Medinės formos, turbūt, nebus geros, nes bus persilpnos ir nebus vienodos, todėl ir čerpės blogai susijungs ir blogai pridengs stogą. Apie medines formas neteko girdėti ir abejojame, ar jos gali būti naudingos.

Kl. Dviejų metų veršingą karvę užpuolė utelės. Kas daryti? *Stasys.*

Ats. Utėlės užpuola ir apninka visus naminius gyvulius, tačiau dažniausiai galvijus (karves) ir avis. Apninka dažniausiai žiemą, nes tuomet gyvuliai blogiau šeriami ir nešvariai užlaikomi. Utėlės yra kenksmingos, nes gyvulys esti nuolat erzinamas, kankinamas. Besikasydamas sužeidžia odą ir apsikrečia įvairiomis ligomis. Išnaikinti jos nesunku. Tačiau reikia kantriai ir rūpestingai gydyti. Vaistų yra daug. Suminėsime svarbiausius ir pigiausius. 1) Paimti 45 gramus paprasto (gali būti ir naminis) tabako, supilti jis į 1 litrą vandens ir virinti pusė valandos. Po to tabaką nuikošti ir į skystimą įpilti 5 gramus lizoio. Šiuo skystimu, pamerkus jame skuduriuką, trinti utėlėtas vietas. Po savaitės vėl tuo pačiu skystimu įtrinti. 2) Paimti 1 dalį lizolio, 20 dalių virinto vandens ir 3 dalis spirito. Šiuo mišiniu trinti utėlėtas vietas. 3) Paimti paprasto šarminio vandens, to paties, kuris vartojamas baltiniams skalbti. Į tą šarmą įdėti truputį muilo ir potašo (potašo, bet ne potaso). Šiuo skystimu mazgoti gyvulį, tai yra, utėlėtas vietas, o po to, dar plaukams nenudžiūvus, šepečiu arba pakulomis įtrinama paprastų medžio (galima ir durpinių) pelenų. Po 4 — 5 dienų šis gydymas pakartoti. Tik po mazgojimo reikia saugoti, kad gyvulys neperšaltų, kad nepasiektų jo skersvėjai, neužpūstų šaltas vėjas. Dar galima utėles naikinti persiškais milteliais ir kitais vaistais, bet jie brangesni ir geriau už nurodytus neveikia. *Agr. J. J—kas.*

Žemės ūkio gaminių kainos

Šių metų vasario 18 d., Vilniaus Javų-Prekių Biržos pranešimu, buvo mokama už 100 kg auks.

Rugiai	13 50—14.35
Kviečiai	18.25—19.50
Miežiai	15.50—16.50
Avižos	12.50—13.40
Sėmenys	52 50—53.50
Vikai	17.25—18.00
Lubinas (mėlynas)	10.75—11.25
Kvietinės sėlenos	10.25—10 75
Ruginės sėlenos	9.50—10.00
Sviestas 1 kg I rūšies urme	3.40
„ „ „ detal.	3.70
„ „ II rūšies urme	3.30
„ „ „ detal.	3.60
„ „ sūdytas urme	3.20
„ „ „ detal.	3.40
Kiaušinių 1 kg urme	2.00
„ „ detal	2 20

Wydawca-Leidėjas L. Cicėnas. Drukarnia-Spaustuvė „Ruch", Tatarska 6 Redaktor-Redaktorius Inž. M. Cibiras